

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

Sanctus quod per Apostolos protulit, à Christo accepit, Christus à Patre, Joh. 8. v. 38. 40. v. 42. Joh. 5. v. 30. 6. v. 38. Qui igitur doctrinam Christi non affert, sed impugnat, qui Christum non glorificat, sed blasphematur, à Deo non est. Probemus ergo Spiritus, & non credamus omnibus & singulis, 1. Joh. 4. v. 1. vide etiam 1. Joh. v. 10. 11.

Dominica Vocem Jucunditatis.

Evangelium Joh. 16. v. 23. 30.

AD Regem Ahasverum nemini concedebatur aditus, nisi qui vocatus erat, & si quis contra hoc statutum intrabat in atrium, mox interficiebatur, Esth. 4. v. 11.

Secus Rex Regum & Dominus dominantium, qui neminem ad se venientem foras expellit, Joh. 6. v. 37. imò thesauros beneficiorum suorum omnibus vult apertos, & clavem precum nobis dedit, per quam cæleste τραπεζιον recludere & ex thesauris Dei pro lubitu depromere possumus, quicquid nobis opus est. Hinc Sponsam suam amicissimè invitat, Cant. 2. v. 13. surge, propera amica mea, speciosa mea & veni, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora. Quibus verbis prædicat

1. *Sponsa venustatem*, quæ non est commixta, jacet enim naturâ in sanguinibus, Ezech. 16. v. 6. sed donata, Esa. 60. v. 10. Apoc. 19. v. 7. 8. hic est ornatus sponsæ interior, quo coram Deo fulget Pl. 45. v. 14.

2. *Vocis suavitatem*, per quam intelligitur fiducialis oratio, quâ cum sponso suo loquitur. Hanc expetit Christus audire, proinde invitat discipulos suos & omnes Christianos in prælecta pericope. Hactenus non petiistis quicquam in nomine meo, petite & accipietis, ut gaudium vestrum perfectum sit.

Constat Evangelium tribus partibus, ut sunt:

- I. *Orationis commendatio.*
- II. *Adminiculorum suppeditatio.*
- III. *Discipulorum adstipulatio.*

II.

EXEGESIS.

MOses ad mandatum Dei conficiebat singulare thymiana ex odoratis & pretiosis aromatis, quod singulis diebus, manè & vesperi, in odorem suavitatis Deo adolendum erat, Exod. 30. v. 34. Per hoc suffimentum adumbratæ sunt preces piorum, Apoc. 8. v. 3. quæ spirituale incensum præstant in oculis Dei, Psal. 141. v. 2. & sine intermissione exerceri debent, 1. Thess. 5. v. 17. ut manè ordiamur & vesperi etiam finiamus opera vocationis nostræ cum precibus, si Dei benedictionem comitem habere velimus. Omnia enim sanctificantur per orationem, 1. Tim. 4. v. 5.

Hoc idem vult Christus in hodierno Evangelio, ubi orationem nobis commendat

I. *Ratione necessitatis*, quæ triplici finos astringit. Ponitur enim hic

1. *Mandatum.* Petite, inquit Christus. Quod confirmatur Deut. 6. v. 13. Pl. 50. v. 15. Esa.

Esa. 55. v. 6. Matth. 7. v. 7. c. 26. v. 41. Luc. 18. v. 1. 1. Tim. 2. v. 1. non igitur relictum est in nostro arbitrio an velimus orare, nec ne, sed obligati sumus mandato Domini supremi, qui non solum corpus occidit, sed animam simul in infernum præcipitet, Matth. 10. v. 28.

2. *Debitum.* Nam ad discipulos suos Christus sermonem dirigit. Quisquis igitur verus est discipulus Christi, huic mandato libenter obtemperat, & cum Christo Magistro suo colloqui desiderat, quod fit per orationem, quæ colloquium Deo à Cypriano appellatur ex Ps. 19. v. 15.

Hæc est summa hominis Christiani dignitatis, Deuter. 4. vers. 7. verus discipulus Christi est templum & habitaculum DEI, Johan. 14. v. 23. 2. Cor. 6. vers. 16. Jam verò ubi est templum Dei, ibi etiam offerri oportet sacrificium, quod est oratio, Psalm. 141. v. 2.

Verus discipulus Christi accepit unctio- nem Spiritus, 1. Johan. 2. v. 27. Spiritus S. autem est Spiritus precum, Zach. 12. v. 10. ubi igitur Spir. Sanct. habitat, illum ad preces compellit, Rom. 8. v. 14.

Verus discipulus Christi est spiritualis miles, sub vexillo Christi, ergò necessarium ipsi est, ut precibus sese muniat, Ephes. 6. vers. 11.

3. *Periculum.* Diabolus obambulat ut leo rugiens, 1. Petr. 5. vers. 8. caro concupiscit adversus Spiritum, Galat. 5. v. 17. mundus in maligno positus, 1. Johan. 5. v. 19. & non acquiescit prius, quam principis sui desideria, sanguine & cæde expleverit, Job. 8. v. 44. Imò optima portio nostra in hac lachrymarum valle est labor & dolor, Ps. 90. v. 10. Hi sunt stimuli, qui ad Dominum nos ire compellunt, Esa. 26. v. 16. Ps. 18. v. 7. sicut

enim hîc Christus discipulis suis tristem in mundo sortem prænuncians ad preces remittit: Ita adversus omnia mundi pericula in precibus munimentum & medicamentum invenimus, quò pertinet exemplum Moïsi, Exod. 17. v. 11.

2. *Ratione proprietatis.* Tria enim potissimum vera oratio requisita habeat necesse est, ut fiat

1. *Intelligenter*, non cæco impetu, quo feruntur ethnici solem & lunam adorantes, Sap. 13. v. 2. & mutantes gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum & quadrupedum & serpentium, Rom. 1. v. 23. Itemq; Pontificii, qui coram idolis procidunt, quæ ex auro & argento confecta sunt, os habent, & non loquuntur, &c. Psalm. 115. v. 5. seqq. & sanctos demortuos invocant, qui ignorant nos, Esa. 63. v. 16. Hi omnes nesciunt quid adorant, Johan. 4. v. 22. sed ad Deum vivum & verum dirigenda est oratio, qui ita se patefecit in Scripturis, quod sit æternus Pater, qui æterno genuit filium, eumq; in plenitudine temporis misit in mundum, ut esset noster mediator & redemptor, à quo Patre & filio procedit Spiritus S. qui mittitur in corda credentium, Hinc Christus in Evangelio: Quicquid petieritis Patrem, inquit, dabit vobis. Est enim (1.) Omnis boni fons & origo, Jac. 1. v. 17. (2.) καρδιουργός, 1. Reg. 8. v. 39. (3.) potest omnia superabundanter facere, quàm petimus & intelligimus, Eph. 3. v. 20. (4.) miseretur nostri sicut Pater liberorum, Psal. 103. v. 13. & (5.) propè est omnibus invocantibus eum, Psalm. 145. v. 18.

2. *Reverenter*, nimirum in nomine Christi. Ipse enim solus est mediator noster, 1. Tim. 2. vers. 5. qui apud Patrem pro nobis

nobis interpellat, Rom. 8. v. 34. in quo omnes promissiones sunt ita & Amen, 1. Cor. 1. v. 20. Hujus merito si fundetur oratio, nunquam frustra effunditur. Pater enim diligit filium Joh. 5. v. 20. & in eo nos acceptos reddidit, Eph. 1. v. 6. Quemadmodum enim in V. T. orantes dirigebant faciem suam ad templum Hierosolymitanum, vel in templo ad aram propitiatorii, 1. Reg. 8. vers. 48. ita nostrum propitiatorium Christus est, Rom. 3. v. 25. ad quem oculi animique inter orandum dirigendi sunt, per hunc enim accessum habemus ad Patrem per fidem, Rom. 5. v. 2. ipse preces pro nobis obtulit, Ebr. 5. vers. 7. adeoque per ipsum unice accedimus ut misericordiam consequamur, Ebr. 4. v. 16. unde illi etiam soli danda est gloria, Ps. 115. v. 1. Esa. 48. v. 11.

3. *Frequenter*. Hactenus non petiistis quicquam in nomine meo, inquit Christus, petite & dabitur vobis. Petierant quidem Apostoli, sed more V. T. sub involucro propitiatorii, quia presentiam Christi corporalem tantum externis oculis intuebantur. Mediatorem verò N. T. esse sub propitiatorio adumbratum nondum intelligebant. Proinde Christus eos in nomine suo posthac jubet orare explicitè sine involucris typicis. Umbra enim adventante corpore evanuerant, Col. 2. v. 17.

Nos colligimus inde, quod frequenter orare & non deficere debemus, dicente alibi Christo, Luc. 18. vers. 1. *Oremus cubitum iuvi*, ut in mediis tenebris Dominus sit nostralux, Ps. 27. v. 1. *Oremus de lecto iterum surgentes*. Nescimus enim quid serus vesper vehat, Sir. 18. v. 28. *Oremus domum exeuntes*, multi enim exierunt sani & incolumes, & mortui illati sunt. *Oremus domum repentes*, ut Deus benedicat laboribus manuum

nostrarum. Nisi enim Dominus edificaverit domum, in vanum laborant qui edificant eam, Psal. 127. vers. 1. *Oremus mensa accumbentes*, ut cibus profit corpori. *Oremus de mensa surgentes*, & gratias agamus Deo, qui aperit manum suam, & implet omne animal benedictione, Psal. 145. v. 16. Qui non orat, inquit Lutherus, scire debet, quod non sit Christianus, neque ad regnum Dei pertineat. Hinc est, quod totus cultus divinus orationis nomine exprimitur, Joh. 4. v. 21.

4. *Confidenter*, absque ulla hæsitatione. Nam Pater est, quem invocamus. Si quid petieritis Patrem, inquit Christus, dabitur vobis. Quis igitur tam timidus esset, ut confidenter non accederet? Oramus Patre jubente, Psalm. 50. v. 15. Fratre instituyente, Matth. 6. v. 9. Advocato impellente, Rom. 8. vers. 14. cur de exauditione dubitabimus? Certè qui dubitat, Deum mendacem facit, 1. Joh. 5. v. 10. & nihil quicquam accipiet, Jac. 1. v. 7.

3. *Ratione utilitatis*, quæ multiplex, sed Christus unicâ exauditionis vocolâ omnia complectitur, quando dicit: Quicquid petieritis Patrem in nomine meo, dabitur vobis. Quàm latè igitur patet nostra indigentia, tam latè etiam hæc promissio se extendit, per quam confirmamur, quod omnia ad hanc futuram vitam necessaria per preces impetrare possimus. Oratio est *baculus Moysi*, quo mare rubrum divisit, Exod. 14. v. 21. *funda Davidis*, quâ Goliathum prostravit, 1. Sam. 17. v. 49. *Cythara Davidis*, quâ Diabolum fugavit, 1. Sam. 16. v. 23. *Scala cæli*, per quam gemitus nostri ascendunt, & Dei gratia descendit, Gen. 28. v. 12. *Columna inter Ecclesiam & hostes*, Exod. 14. vers. 20. *Organum Organorum*, notante Chrysolto-

mo, quo mediante consequi possumus, quicquid nobis ad sustentationem huius & consecutionem futuræ vitæ salubre & necessarium est. Nam propè est Dominus invocantibus eum, & facit voluntatem timentium se, inquit David Ps. 145. v. 18. 19.

De Secundo.

Quia regerere poterant Apostoli, se esse indignos vel etiam rudes, & non calle-
re artem orandi, Christus promittit ipsis

1. *Spiritus Sancti presentiam.* Hæc per proverbialiter locutus sum vobis, inquit, non quod verba Christi in se obscura fuerint, sed ex sensu discipulorum, qui ob ruditatem suam ea intelligere non poterant, ideoque proverbialiter esse reputabant. Veniet autem tempus, cum non amplius in proverbialibus vobis loquar, sed palam &c. Quibus verbis respicit (1.) ad tempus, quo cum Apostolis post resurrectionem suam conversatus est, Act. 1. vers. 3. & intelligentiam ipsis aperuit, Luc. 24. v. 31. (2.) ad tempus visibilis effusionis Sp. S. in die Pentecostes, qui Apostolis omnia explicaturus, eosque tanquam Spiritus gratiæ & precum informaturus erat, quomodo in nomine & fiducia Christi rectè orare debeant, Zach. 12. v. 10.

Hæc est insignis consolatio pro timidis & perturbatis conscientis, quando sibi ex instinctu Diaboli imaginantur, se indignos esse, ut accedant precibus suis ad Deum, qui sit ignis consumens, Deut. 4. vers. 24. & peccatores non audiat, Joh. 9. v. 31. Spiritus S. adjuvat infirmitatem nostram, & Spiritui nostro testimonium perhibet, licet naturam filii iræ Eph. 2. v. 3. à Deo separati per peccatum, Esa. 59. vers. 2. quod tamen per Christum facti sumus filii Dei & hæredes regni cælorum, Rom. 8. v. 17. Impossibile

igitur est, quod à Deo efficitur, in nobis, à Deo repudiari. Accedamus igitur cum fiducia ad thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilium opportunum, Ebr. 4. v. 16.

2. *Dei Patris clementiam,* vers. 26. 27. Non dico vobis, inquit, quod ego rogaturus sum Patrem pro vobis, ipse enim Pater amat vos. Quibus verbis officium suum mediatorium non tollit, sed paulò post finitâ hæc concione denuò confirmat Joh. 17. v. 20. quin & semper adhuc vivit, ut interpellat pro nobis, Ebr. 7. v. 25. Scopus igitur Christi est plenâ fiduciâ discipulos suos animare, ut sciant, Deum non esse iratum iudicem, ad quem non audeant precibus suis accedere, sed benignissimum Patrem, qui ex animo ipsis bene cupiat, Ps. 103. v. 13.

Misericordia illa adhuc durat, & tanta est, quantum ipse Deus est, Sir. 2. v. 22. quâ cogitur quasi, ut preces nostras exaudiat, Of. 11. v. 8. Expende quæso imaginem cordis materni, 1. Reg. 3. v. 26. & paterni, Luc. 15. v. 20. & firmiter statue eodem modo ex paterno & materno corde Deum erga te affectum esse, Esa. 49. v. 15. Luc. 11. v. 11. 12. 13.

3. *Meriti sui efficientiam.* Pater amat vos, inquit Christus, quia vos amastis me, & credidistis, quod à Deo exiverim, exivi à Patre, &c.

Quo brevi aphorismo personam & officium suum eleganter complectitur. Nam à Patre exivit, & venit in mundum per incarnationem suam, dum humanam naturam assumpsit, ut in illa & per illam moriendo & patiendo redemptionis nostræ mysterium perficeret, quo absoluto iterum ad Patrem divertit, ascendendo ad cælos, & ad dextram Patris confidendo, mundumque corporali & terrena conversatione depositâ
reli-